

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 30. april 2015 af Østre Landsrets 12. afdeling
(landsdommerne Henrik Gam, Bloch Andersen og Heidi Bøgelund Hansen (kst.)).

12. afd. nr. S-2148-14:

Anklagemyndigheden

mod

T

SE

(advokat Klaus Kastrup-Larsen, besk.)

Københavns Byrets dom af 1. juli 2014 (SS 4-23171/2013) er anket af T
med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Anklagemyndigheden har endvidere på vegne af X10 nedlagt påstand om
erstatning med 1.208.214 kr. med tillæg af procesrenter for tab af forsørger.

T har nedlagt påstand om, at erstatningskravet udskydes til civilt
søgsmål.

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af X3 og vidnerne V1, V2, F2, V6, V4, V7, V5, V8 og V9.

Den i byretten af vidnet V10 afgivne forklaring er dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 923.

X3 har supplerende forklaret blandt andet, at virksomheden i dag beskæftiger 35-40 mand, alt efter sæson. Arbejdet blev forsinket på grund af manglende planlægning fra bygherrens side. Der var ikke noget tidspres på tiltalte. Der gik 10 dage fra afmeldingen, til tiltalte mente, at forholdene var sikkerhedsmæssigt forsvarlige til at gå i gang med demontering. De talte om, at vejret betød noget for demonteringen. De skulle feje sne og is væk, så det ville være mere sikkert at gå på overdækningen. De anvendte løsningen med tårnkranen for at sikre de ansatte, der nærmede sig kanten. Det var den sikreste og bedste løsning. Det var en lovlig løsning, idet en tårnkran er et fast punkt. Den var boltet til jorden. Brug af et gedetøj ville i givet fald ikke give mulighed for at redde den pågældende medarbejder op og ville derfor ikke være forsvarligt. Sneen kunne være fjernet med en varmekanon. F1 var topmand og den eneste, der skulle gå på overdækningen. F1 ville kun have fået nogle rifter på skinnebenene, hvis han gik igennem overdækningen og havde brugt tårnkranen korrekt, således som det var planlagt. Der skulle være og var tilsigtet kommunikationsudstyr med kranføreren.

Det vil få stor betydning, hvis landsretten fastslår, at man ikke kan anvende tårnkran. Omkostningerne ved andre metoder er ligegyldige. Det ville nok ikke koste mere, men han ved ikke, hvordan man skulle have løst opgaven på anden måde.

F1 var oplyst om og uddannet i, at aquaplader er mere skøre i frostvejr. De havde talt om, at pladerne kunne flække, hvis man trådte på dem i frostvejr, og om den øgede risiko. Han ved ikke, om pladerne kunne flække i frostvejr, hvis man trådte på dem på vangerne.

I dag må man ikke gå op uden at have sele på. Aquadæk har været brugt gennem de seneste 35 år. Tiltaltes ansatte går ikke længere på aquadæk, men bygger en bro nedenunder. Det kunne man imidlertid ikke gøre i dette tilfælde.

F1 var sjakbajs på pladsen og deltog i møderne med X2. Han var informeret. Arbejdet var planlagt.

F1 må have hentet kosten efter frokost som en pludselig indskydelse, uden at det kan forklares, hvorfor han ikke havde taget sin sele på.

De fandt en anden metode i løbet af 14 dage, men den metode var ikke ergonomisk god.

Vidnet V1 har supplerende forklaret blandt andet, at han mødte kl. 06 og gik direkte op i kranen. Han talte ikke med nogen inden. Han bliver kontaktet pr. radio, når nogen vil have "kørt kran". Stilladsfolkene havde ikke radio med op. Han havde set F1 og hans makker gå et par dage uden seler, dengang de samlede taget. Han så dem også gå uden seler på ulykkesdagen. F1 og hans makker gik i hver sin side af taget og tog plader af. Det skete ofte i stilladsbranchen, at der blev arbejdet uden sele. F1 var den bedste "anhugger". Vidnet har været ankermand (og anvendt tårnkranen som fastgøringspunkt for sikkerhedslinje) på Storebælt, hvor man ikke kunne gøre det på anden måde.

Vidnet V2 har supplerende forklaret blandt andet, at der var et tidspres for at få overdækningen ned, idet det havde været dårligt vejr med sne. De var nødt til at demontere overdækningen oppefra. F1 kom under en samtale med vidnet og V5 med ideen, at man kunne bruge tårnkranen. De må da alle tre have ment, at det var den mest sikre løsning, og at den var sikkerhedsmæssigt forsvarlig. Han husker det ikke. Han har bagefter fået at vide, at det ikke var en lovlig løsning. Han må også have talt med X3 om det. Det var kun F1, der skulle gå på overdækningen. F2

skulle ikke gå på overdækningen. Man ville uden at træde på vangerne godt kunne gå på pladerne uden at gå igennem, hvis det ikke havde været frostvejr. Det har han selv ofte gjort tilbage i tiden. Tårnkranen var det nemmeste, hurtigste og smarteste. De havde også talt om brug af kranen i samme morgen, hvor arbejdsopgaverne blev uddelt. Vidnet havde ikke forestillet sig, at F1 ville gå ud på taget uden sele – "slet ikke ham". Det var ikke hans natur. F1 var sjakbajs på pladsen.

De har efter ulykken afprøvet netløsningen. Ved denne faldt man blot 40 cm.

Vidnet F2 har supplerende forklaret blandt andet, at han og F1 begge var på taget for at tage plader af. De gik på hver sin side af taget over for hinanden. De trådte på vangerne. Det kunne godt være lidt glat, men de havde fejet, inden de gik op. De gik også da på vangerne. Vidnet gik og ryddede op, da F1 faldt ned. F1 har højst sandsynligt været i gang med at gøre klar til at åbne den næste sektion. Han havde ikke talt med F1 eller andre om at bruge kranen. Det var en af de første gange, vidnet var oppe og gå på pladerne. Vidnet var ikke helt tryk herved, men han tænkte, at når F1, der var erfaren, kunne gøre det, var det i orden. De skulle underskrive APV'er. Det var F1, der vidste, hvordan det hele skulle foregå. Vidnet kendte ikke kranføreren. Han har tidligere talt med kranføreren i walkie-talkie. De fandtes i skuret. Han har tidligere fået materiale op af kranføreren. Ingen af dem var spændt fast under nogen del af forløbet. Det skal nok passe, at de ankom til pladsen omkring kl. 09.30. De har nok holdt frokost ved 11-tiden. Han husker ikke at have set APV'en. Mappen står i alle bilerne. Han kiggede ikke i den. F1 var sjakbajs i forhold til vidnet.

Vidnet V6 har supplerende forklaret blandt andet, at han blandt andre til V7 og V5 sagde, at kranløsningen ikke var lovlig. Han husker ikke, om nogen af arbejdstagerne var med i drøftelsen. Det er alment kendt i byggebranchen, at det ikke er lovligt, fordi Arbejdstilsynet ikke betragter kranen som et fast ankerpunkt. Det kan efter omstændighederne alligevel være den sikreste løsning, og man havde da også gjort det på og . Vidnet kunne ikke se nogen sikrere løsning. Vidnet havde cirka en måned inden ulykken set tiltalte APV'er m.v. Tiltalte havde godt styr på papirarbejdet. Vidnet har aldrig haft negative anmærkninger vedrørende tiltalte. Man kan ikke hænge mere end 15-20 minutter i et gedetøj, før man vil dø af blodpropper i benene. Kranen var reserveret til tiltalte i 3 eller 4 timer den pågældende dag.

Vidnet V4 har supplerende forklaret blandt andet, at man skal være kollektivt sikret, når man arbejder på et underlag, der ikke kan holde. Gedetøj fæstnet over det sted, man arbejder, eller underdæk opbygget under emnet ville være lovlige løsninger. Hun ved ikke, om det kunne lade sig gøre at anvende gedetøj. Man skulle have forberedt sig på at kunne arbejde i frostvejret og dermed have valgt en anden løsning. Kranlinen vil også kunne blive flyttet af vinden. To medarbejdere vil i øvrigt ikke kunne kobles til samme kran. Man skal træde på vangerne. Producenten angiver, at pladernes bæreevne falder til 40

% ved 3 graders frost – i alt til 16 kg/kvm. Pladernes bæreevne nedsættes over tid som følge af lyspåvirkning. Der var ingen fast kassationsproces vedrørende pladerne. Når de blev ”hvide”, blev de kasseret. Arbejdet var vist påbegyndt samme morgen, og Arbejdstilsynet ville nok ikke have ventet, at der var ført tilsyn allerede om morgenen.

Pladernes bæredygtighed er angivet som bedre i anden udgave af producentens vejledning end i den første.

Som udgangspunkt giver Arbejdstilsynet ikke metodepåbud. Vidnet kan ikke svare entydigt ja til, at erfarne stilladsarbejdere ved, at de skal bruge faldsikring, når de arbejder i højden. Gedetøjr ville have været en mulighed. Krankurv, kortvarigt cirka 4 timer, ville være lovligt uden dispensation. Underdæk kunne nok ikke lade sig gøre. Et net kan hun ikke lige se som en løsning. I sommervejr vil en stilladsarbejder formentlig også gå igennem pladerne, hvis han træder midt på dem. Hun kender ikke pladernes punktbelastning.

Vidnet V7 har supplerende forklaret blandt andet, at det sandsynligvis var V2 der spurgte ham om anvendelse af tårnkranen. Vidnet vidste ikke 100 % sikkert, om det var lovligt. Han havde ikke drøftet med V6, om det var lovligt. Vidnet syntes, at det var en fornuftig idé. Kranføreren har ansvaret, når han skal hejse noget. Anvendelse af et gedetøjr ville have været meget mere tidskrævende. Han ved ikke med sikkerhed, om det kunne lade sig gøre, men det kunne det nok. Vidnet havde ikke noget at udsætte på F15 anvendelse af sikkerhedsmidler. Hvis han havde set F1 på taget uden sele, ville han have standset ham. Vidnet kan ikke lige se, hvordan man skulle kunne redde en medarbejder, der på det sted hang i et gedetøjr. Man vil altid falde en meter eller to. Man skal regne med, at linen skulle fastgøres på stilladset, og det sætter en begrænsning på, hvor stram linen kunne være.

Vidnet V5 har supplerende forklaret blandt andet, at han var med til at besigtige taget sammen med V2 og F1, inden de begyndte demonteringen. De talte om muligheden for at anvende tårnkranen. Han mener, at der var andre muligheder i spil, et gedetøjr, men tårnkranen var efter hans opfattelse den eneste metode. Vidnet tror ikke, at de talte om, hvorvidt det var lovligt. Vidnet er overrasket over, at det ikke var lovligt, og han kan ikke forstå det. Vidnet havde kun koordineringsforpligtelsen, ikke forpligtelsen til at planlægge arbejdet. Den havde arbejdsgiveren. Vidnet husker ikke, om der var drøftelser

om at fastgøre to medarbejdere til tårnkranen samtidigt. De har givetvis talt om, at kommunikation med kranføreren skulle ske via walkie-talkie.

Vidnet V8 har supplerende forklaret blandt andet, at V5 og folk fra tiltalte, vist V2, besluttede at anvende tårnkranen. Vidnet var ikke selv til stede. V5 orienterede vidnet herom. Han husker ikke, om de drøftede lovligheden af metoden, og han var ikke bekendt med, om det var en lovlig arbejdsmetode. Tidspresset påvirkede ikke de foretagne valg.

Vidnet V9 har supplerende forklaret blandt andet, at F1 forlangte, at der blev brugt seler. Han gik op i sikkerhed. I november måned havde han arbejdet sammen med F1 på overdækningen, da de skulle reparere noget plastic. Det var i kanten af overdækningen. De anvendte da sele, som de "klikkede på". Vidnet mener, at det ville være umuligt at demontere aquapladerne fra en kurv.

Personlige oplysninger

T er tidligere straffet

ved bødeforelæg den 30. juli 2009 fra Københavns Politi efter miljøbeskyttelsesloven med en bøde på 15.000 kr.

ved bødeforelæg den 28. april 2009 fra Københavns Politi efter bekendtgørelse nr. 328 af 28. marts 2007 § 14, jf. § 13, jf. § 12, stk. 1, nr. 3 c, sammenholdt med kontrolapparatforordningen art. 15, nr. 2, med en bøde på 6.000 kr.

ved bødeforelæg den 29. september 2014 fra Midt- og Vestsjællands Politi efter lov om godkendelse og syn af køretøjer med en bøde på 4.000 kr.

ved bødeforelæg den 16. januar 2015 fra Midt- og Vestsjællands Politi efter lov om godkendelse og syn af køretøjer med en bøde på 2.000 kr.

ved Roskilde Rets udeblivelsesdom af 22. januar 2015 efter lov om godkendelse og syn af køretøjer med en bøde på 4.000 kr.

Landsrettens begrundelse og resultat

Landsretten lægger efter de afgivne forklaringer til grund, at **T** havde planlagt og tilrettelagt, at der ved demonteringen af overdækningen skulle anvendes sikkerhedsline, der blev fastgjort til en tårnkran, til at sikre stilladsarbejderne mod gennemstyrtning.

Landsretten finder efter en vurdering af forholdene sammenholdt med **V415** forklaring, at anvendelse af sikkerhedsline fastgjort til tårnkranen i det foreliggende tilfælde ikke kan anses for en fuldt forsvarlig sikkerheds- og sundhedsmæssig metode til sikring mod gennemstyrtning, og at der forelå andre muligheder for fuldt forsvarlig faldsikring.

Landsretten finder, at arbejdet med demontering af overdækningen blandt andet på grund af arbejdsstedets placering, aquapladernes bæreevne, overdækningens hældning, frost og delvist snedække var forbundet med en høj grad af fare. **T** burde under de foreliggende omstændigheder og under hensyn til den planlagte sikkerhedsmetode tillige have ført effektivt tilsyn med stilladsarbejdernes udførelse af demonteringen.

T er derfor skyldig i overtrædelse af arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1, jf. bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse med senere ændringer § 13, nr. 1.

Overtrædelsen medførte, at **F1** gik gennem overdækningen og styrtede ned, hvorved han blev slået ihjel, og at **F2** blev udsat for fare herfor. Overtrædelsen er derfor omfattet af arbejdsmiljølovens § 82, stk. 2 og stk. 5, nr. 1.

Det forhold, at **F1** og **F2** valgte at gå ud på overdækningen uden den planlagte faldsikring, kan under hensyn til **T15**' manglende effektive tilsyn ikke bringe forholdet uden for anvendelsesområdet for disse bestemmelser.

Landsretten tiltræder af disse grunde, at **T** er skyldig som fastslået af byretten.

Straffen, der fastsættes som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, findes passende.

Det bemærkes herved, at der ifølge arbejdsmiljølovens § 82, stk. 4, ved strafudmålingen skal lægges vægt på virksomhedens størrelse. Det er virksomhedens størrelse på gernings-tidspunktet, der er afgørende herfor.

Landsretten stadfæster derfor dommen.

Erstatningskravet udskydes til eventuelt civilt søgsmål.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod T stadfæstes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 30-04-2015

Nicolai Garde Carlsen

Kontorelev

Udskrift af dombogen

DOM

afsagt den 1. juli 2014 i sag

SS 4-23171/2013

Anklagemyndigheden

mod

T

cvr-nummer

Sagens baggrund og parternes påstande

Anklageskrift er modtaget den 20. september 2013.

T

er tiltalt for overtrædelse af

arbejds miljølovens § 38, stk. 1, jf. § 82, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2 og stk. 5, nr. 1, jf. stk. 4, jf. § 86, jf. bekendtgørelse nr. 599 om arbejdets udførelse af 17. juni 2004 § 13, nr. 1, jf. § 30, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3,

ved den 22. januar 2013 på byggepladsen

, at have været ansvarlig for, at der foregik arbejde med snerydning samt demontage af overdækning af atriumgård bestående af aqua-plader fra VMC i en højde af 12-14 meter, uden at dette arbejde blev planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet virksomhedens 2 ansatte, F1 og F2 arbejdede stående oven på overdækningen, i ca. 3 graders frost, uden at der var truffet tilstrækkelige og effektive sikkerhedsforanstaltninger til at forebygge risiko mod gennemstyrning, idet de ansatte ikke bar sele eller anden form for faldsikringsudstyr, hvorved der opstod fare for skade på ansattes liv og helbred, og F1 gik i gennem taget og styrtede ca. 12-14 meter til underliggende terræn, hvorved han pådrog sig så svære skader, at han senere samme dag afgik ved døden.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Tiltalte har påstået frifindelse.

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af tiltalte og vidnerne V1, V2, F2, V4, V5, V6, V7, V8, V9 og V10.

Tiltalte har forklaret, at selskabet beskæftiger 40-45 mand. I 2011 fik selskabet en entreprise på opstilling af stilladser ved renoveringen af hotel

. Der var oprindeligt kun tale om udvendigt arbejde, men arbejdet var forsinket, og på et tidspunkt blev de anmodet om at overdække atriumgården.

Overdækningen skulle bruges til at beskytte arbejdet med at lægge nyt tagpap omkring glaspyramiden imod vandindtrængning. Der var to altaner ind mod gården, og omkring disse altaner hvilede stilladset. De kunne ikke få stillads til jorden. Billed 1 viser glaspyramiden, og en mand der går på tagpappet. Men kan også se stilladset, der hviler på altanerne. Stilladset består af vanger og drager. Billed 7 viser overdækningen, altanerne som stilladset støtter sig på, samt dækket, som arbejderne gik på. De opsatte overdækningen ved at samle det på et fladt tag ved siden af. Derefter skubbede man dragerne med aquadæk over sektionvis. Da man skulle nedtage det, var der gået for lang tid, og der var i mellemtiden bygget et ventilationshus. Det bevirkede, at de ikke kunne nedtage dækket på samme måde.

Overdækningen skulle oprindeligt have stået i 4-6 uger, men blev stående i 4 - 6 måneder. Han var klar over at opførelse af ventilationshuset ville blive en forhindring ved nedtagelsen af dækket, men han tænkte ikke, at de ville skade arbejdet. Men en måned før de skulle nedtage dækket, blev han klar over, at de derfor ikke kunne benytte samme måde ved nedtagningen. Dette forhold er beskrevet i en række mails.

Det drejer sig f.eks. om bilag 7f, ligesom der er en mail fra V5 der omtalte forholdet.

F1 var afhørtes medarbejderrepræsentant eller sjakbajs, og han havde nogle drøftelser med V5 og V2, som er konduktør hos tiltalte. De havde dagligt drøftelser om arbejdets tilrettelæggelse. Han blev ikke bekendt med mailen med det samme. F1, V2 og V7 blev enige om en tidsplan, men på grund af vejrliget var det for glat, og planen blev ændret.

Det blev afholdt et møde torsdag den 17. januar 2013, og der fik de at vide, at de kunne booke kranen, som derefter blev bestilt af V7 på afhørtes vegne. Kranen var deres eneste mulighed for at sikre arbejdernes sikkerhed under nedtagningen. Men kranen var ikke ledig før den 22. januar. Det var planen, at medarbejdernes sikkerhedsline skulle fastgøres til kranen. Det var ikke tilstrækkeligt at fastgøre linen til en drage. Sikkerhedslinen kunne blive ind til 1½ meter lang. Han var ikke involveret i arbejdet den 22. Men om morgenen havde han haft et kort møde, hvor også afdøde deltog. De drøftede nedtagningsplanen, bilag 7d, og han instruerede dem i overensstemmelse hermed.

Selvom snerydningen var anført sidst i planen, var det alligevel meningen, at

de skulle begynde med fejning. De skulle fastgøre deres line til tårnkranen.

Det stod ingen steder, at de ikke måtte arbejde med overdækningen i frostvejr. Det stod ikke i montagevejledningen. Det var kun blæst og sne, de frygtede, og han har aldrig hørt om, at nogen tidligere er brudt gennem taget. Der står intet om, at man ikke må gå på pladerne. Man skal gå på vangerne og ikke kun på plasten. Vangerne er de stivere, som pladerne ligger på. De ligger med en skiftende afstand på hhv. 25 cm. og 60 cm. De havde dog kendskab til X15S hjemmeside, men de anså ikke frost som noget problem på trods af disse oplysninger. Hans konduktør kom senere til arbejdspladsen den dag.

Den pågældende dag den 22. januar var kranen til deres rådighed fra kl. 09.00. F1 og F2 vidste godt, at de ikke måtte gå i gang, før de var fastgjort til kranen. Det havde F1 også sagt samme morgen i , d.v.s at de ikke ville gå i gang, hvis kranen ikke var klar.

Når de kom om morgenen, skulle de melde sig på byggelederkontoret, hvor bl.a. V7 sad. Kranføreren ville der udlevere en walkie talkie, så de kunne kommunikere med ham, medens de arbejdede. Han ved ikke, om de meldte sig på kontoret. De har brugt en tårnkran mange gange, og fremgangsmåden var den samme. De havde et fast samarbejde med kranføreren også i forbindelse med, at de skulle have materiale op på taget, som var det eneste sted, hvor de kunne opbevare det. Selerne lå i bilerne. Men afdøde skulle i virkeligheden have gået på det faste stillads, hvorfra de skulle have afmonteret taget ved at løfte koblingerne på hver side af spændet, så kranen blot kunne løfte afsnittet af se billed 6. Koblingen sidder mellem to drager, nemlig dragen fra taget og dragen fra stilladset. Forinden havde man løftet de løse plader af. De skulle have line på under det arbejde

Afdøde var en af Danmarks bedst uddannede stilladsmontører, jf. bilag 3, uddannelsesbeviserne, herunder havde han en toårig stilladsmontør uddannelsen, det var et led i hans egentlige uddannelse, at han lærte noget om sikkerhed.

Forsvareren dokumenterede det af ham fremlagte bilag 3, og afhørte forklarede, at afdøde derfor også var uddannet i montering af aquadæk. Han værnede meget om sin sikkerhed. Han havde hjelm på, han ved ikke, hvorfor han ikke havde sele på. Afhørte var på pladsen en gang om ugen. Han talte også med folk, om der var nogle sikkerhedsproblemer. Det var V2, der stod for instruktionen.

De valgte at bruge kranen. Men det var aftalt med V6 fra X2, og det var den mest sikre måde at udføre arbejdet på. Hvis stilladsarbejderne bruger en anden fastgørelsesmetode, risikerer de at få blodpropper, idet der ofte kan gå lang tid, før de bliver hentet ind efter et uheld. Det pro-

blem var der ikke, når de brugte tårnkranen.

Forholdt bilag I-3, side 3, afhøringsrapport, har han vedstået sin forklaring om tårnkranen, men tilføjet, at hvis de havde brugt den anden metode, kunne de risikere andre medarbejders liv og førlighed, når de skulle hente dem ind. De fleste stilladsarbejdere ville foretrække at hænge i en kran.

Foreholdt bilag 7 side 3, 3. afsnit har han vedstået sin forklaring om APV og sikkerhedsudstyret hos afdøde. Alle medarbejderne får en sådan.

Der er en stilladsklub, som ser på ulykker. Klubben består af stilladsmontører fra hele landet, som varetager montørernes sikkerhed og forhandlinger, og de har udtalt, at selskabet ikke kunne have tilrettelagt arbejdet på en mere sikker måde. Bilag 7e er underskrevet af V10 og V9

Vidnet V2 forklarede, at han leder arbejdet og foretager opmålinger og udregner priser. Efter aftale med X2 udsatte de nedtagningen, fordi der var for meget sne og blæst. På et tidspunkt efter den 16. januar var han til møde med V5, og de talte om, hvordan de kunne få overdækningen ned, og han sagde, at det var besværligtgjort af vejret. De talte også med F1, der sagde, at de kunne tage kranen, og den kunne han hænge sig fast i. Herefter talte V5 med V7, der er sikkerhedsansvarlig i X2, der ville undersøge, om de kunne få kranen, og de fik herefter stillet kranerne til rådighed den 22. januar. Det blev noteret på tavlen. Samme dag udarbejdede han og X3 et tillæg til APV.

Foreholdt bilag 7c, APV har han forklaret, at de talte om kranen og fastgørelsen dagen før og samme dags morgen, og F1 var sikker på, at han ville have kranen, fordi kranen kunne holde ham i den lovpligtige vinkel.

Overdækningen skulle først ryddes for sne, fordi han ikke ikke kunne få aquadækket af enkelt vis. Det var aftalen, at de skulle tage hver anden pladerække ud, så kranen kunne komme til kassetterne, og at F1 skulle have selen på om morgenen. De aftalte også, at F1 skulle gå på vangerne på pladerne. Men F1 kom dertil før beregnet, og vidnet var der ikke ved ulykken.

De havde ikke tidligere brugt kranen til at fastgøre dem, men det var F1's ide. Der var lagt et tidspres på dem.

Han er bekendt med X15's vejledning om aquaplader, bilag 9 f. Det kunne godt være et problem, at det var frostvejr, hvor pladerne bliver mere skøre.

Stilladsarbejderne skulle gå på vangerne, fordi pladerne ikke var egnede til at gå på.

F1 var hans højre hånd på , de talte sammen to til tre gange om

dagen.

F2 var nyudlært, og F1 var meget dygtig. Normalt overholdt F1 altid sikkerhedskravene, og han havde sin sele på også i . Han vidste mere om sikkerhed end vidnet.

Men han kunne ikke hænge gedetøjet i wiren. Hvis de havde gjort det, havde de ikke kunnet bjerge ham efter uheldet. Men hvis linen i stedet var blevet sat fast i kranen, ville han have fået den rette vinkel. Kranen kunne følge ham og hente ham ind om nødvendigt. Han ville i hvert fald have hovedet oppe over pladerne, hvis han faldt. Kranen ville ikke have haft nogen problemer med at holde ham.

Alle stilladsarbejdere har fået en APV mappe udleveret, og den ligger i deres lastbiler. Tiltalte har ikke fået kritik fra stilladsklubben. De syntes, at det var en bedre ide at bruge kranen end andre løsninger. Det burde gøres lovligt, og det er bedre at hænge i kranen end i et stillads, der har risiko for at vælte. Det var en H sele, som F1 skulle anvende. De vidste ikke, at det var ulovligt at bruge kranen. Men man må godt stå i en kurv i en kran.

Vidnet V1 har forklaret, at han den pågældende dag var kranfører på et projekt ved hotel . Dagen forinden sagde V7 til ham, at han skulle stå til rådighed med en yoyo hængende i kranen, og den skulle medarbejderne hænge deres seler i. De talte ikke om, hvordan han skulle kommunikere med stilladsarbejderne. Men han blev ikke kontaktet af stilladsfirmaet, de kom først ved 9.30 tiden, og de gik i gang uden at kontakte ham, og de havde hverken yoyo eller H sele på. Han så F1 og F2, som han kender, fordi han havde ført kran for dem under projektet. Han så de tog en række plader af, og pludselig var de væk. Han så dem ikke rydde sne, men vidnet var også optaget af andet arbejde. De var begge oppe på aquapladerne og havde hverken yoyo eller seler på. Han har også set stilladsarbejdere arbejde på lignende plader uden faldsikkerhedsudstyr. Så han accepterede det og gjorde ikke noget, da de ikke kontaktede ham.

Han kørte andre opgaver for andre firmaer på pladsen. Sikkerhedsorganisationen førte tilsyn med hans arbejde. Han er ansat hos X4, som var en del af X5

Der var mange, der skulle bruge ham. Han kan huske, at der var lidt sne, det lå ikke i driver. Han kan ikke huske, om de havde fejlet al sneen væk, da ulykken skete. Han holdt normalt kontakt med sine samarbejdspartnere via walkie talkier. F1, der var den stilladsmand, der var bedst til at dirigere kraner, kontaktede ham ikke. Han overvejede også at kontakte V7

Foreholdt bilag 2, afhøringsrapport, forklarede vidnet, at han kunne vedstå sin forklaring, men bestred, at han skulle have forklaret, at han tidligere har

brugt kranen med sikkerhedswire. Der var ingen APV, og hvis den havde været der, skulle de have mødtes, inden arbejdet blev sat i gang, det var det han fortalte betjenten.

Vidnet F2 har forklaret, at han var ansat hos tiltalte og var med i en opgave på . Han havde været på byggepladsen i et godt stykke tid. Han var bekendt med overdækningen. Han var ikke med til at opsætte stilladset, men kun til nedtagningen af stillads og overdækning. Han fik opgaven af V2 , og han fik en arbejdseddell herpå.

På dagen før ulykken lavede de bure til opbevaring af stilladset og fejede sneen væk fra taget, idet de gik på en stribe ned på begge sider af dækket. Derefter stod de på pladerne, så de kunne tage en mellemliggende plade af jf. billed 5. De havde hjelm på, men der var ingen steder, hvor de kunne gøre linen fast. Han var ikke bekendt med deres mulighed for at bruge kranen. De talte ikke om brug af sele. Hvis de havde brugt sele, der var fæstnet til stillads eller lignende, kunne de, fordi de bukker sig ned ind i mellem, hurtigt komme til at hænge fast i noget, og så er selen mere til gene end til gavn.

De kravlede hen over taget og tog pladerne op og vippede dem hen på det resterende tag. De holdt pause på et tidspunkt, og de talte ikke om sikkerheden.

Der var intet tilsyn med deres arbejde den dag inden ulykken, han så ham ikke, men han var der rimelig tit.

F1 stod op, da ulykken skete, han stod med kosten, han skulle nok op at hente den. Han kan ikke huske, hvorfor han gik derop. Han hørte lyde, inden pladerne sprængtes. Han vidste noget om sikkerhed og aquaplader, og at stilladsarbejderne kun skulle på vangerne. Han fik først noget at vide om kranen, da han kom hjem på pladsen. Tillægget til APV havde han ikke kendskab til. Forevist bilag 7d, tillæg til APV, har vidnet forklaret, at den er han ikke bekendt med.

Han kan ikke huske, om det i blev drøftet, hvorledes arbejdet skulle udføres, men han hørte det efterfølgende. Han fik da at vide, at kranen stod til rådighed, fordi det ville F1 have. Forholdt bilag 4-0 og bilag 5, afhøringsrapport, har han forklaret, at han ikke kan huske at have talt med politiet, men F1 var meget erfaren og god til at gøre det sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Foreholdt punkt 5, "V2' havde formentlig fået instruktionen om morgenen på kontoret" har han forklaret, at han godt kan huske, at han blev afhørt telefonisk. Det var formentlig V2 , der havde modtaget instruktion. Det, han forklarede, var noget, han fik at vide efterfølgende på pladsen, forinden han blev kørt hele vejen hjem. Han vedstod i det hele sin forklaring.

√4 har som vidne forklaret, at ulykken skete i en gård på , hvor en ansat var faldet ned igennem en overdækning. Politiet viste ulykkesstedet frem, der var et hul i aquadækket, der svarede til det, den ansatte gik igennem. Det var en kold og blæsende dag med 3 minus grader. Der var sne forskellige steder på taget, og et led af overdækningen var fjernet, og sneen fejlet væk.

Hun fik at vide, at den medarbejder, der var faldet ned, ikke havde været fastspændt i en sele. Hun traf ikke nogen fra virksomheden, heller ikke den anden ansatte. Hun undersøgte arbejdsstedet for at afdække ulykken. Hun tog nogle billeder, og efterfølgende kontaktede hun arbejdsgiveren. De talte sammen om aftenen. X3 havde forklaret, at det var aftalt, at den medarbejder, der skulle nedtage stillads og overdækning, skulle fastgøre sin sele til en tårnkran, der befandt sig ved byggepladsen. Den følgende dag besigtigede hun sikkerhedsudstyret og konstaterede, at der bl.a. var en 2 meter lang line med en falddæmper. Hun fik ikke forevist den kæde, som de ville have anvendt, fordi det ikke var lovligt at bruge kranen på den måde. Udgangspunktet var en kollektiv sikkerhedsforanstaltning og først til sidst den individuelle sikkerhed. Hvis man skal fastgøre sig ved en kran, skal man stå i en kurv, og så ville det have været et helt andet arbejde.

Arbejdet skulle have været tilrettelagt således, at der ikke var en risiko som denne tilstede. Pladerne var meget skrøbelige og tålte ikke frosten. Foreholdt bilag 9f, "Information om færdsel på Aqua-Dæk", har vidnet forklaret, at oplysningerne hidrørte fra firmaet, XI'S , hjemmeside. På byggelederkontoret var der en anvisning vedrørende samme emne, som angav en kurve, der var mindre stejl, end den i det fremlagte bilag. Hun overdrog påbuddet til arbejdsgiveren den følgende dag.

Når der er sne, kan man ikke se, hvor man træder, således heller ikke se de vanger/åse, man skal gå på. Det betyder også, at der kan være glat. Det bliver mere skrøbeligt. Man må vente med at udføre arbejdet til, vejret bliver bedre. De fulgte ikke straks påbuddet op, idet det blev påklaget, og det gjorde forbuddet også.

Bilag 7d indeholder de oplysninger, hun har fået fra arbejdsgiveren. APV fik de dagen efter. Tillægget hertil fik hun også forevist.

Påbud og forbud blev givet samme dag. Der blev ikke afgivet yderligere reaktioner.

Tillægget til APV, bilag 7e, har hun ikke set, og hun ved ikke på det foreliggende, om det ville være i overensstemmelse med reglerne.

Hun fik at vide, at kranen var booket til arbejdet.

Hun har ikke tidligere set billed nr. fem, men det ser ud til, at der har været

ryddet for sne, og så ville man kunne se vangerne. Hun har ikke billedet af tavlen med bookningen af kranen.

De i DD5 side 5 nævnte ankepunkter, er ikke aktuelle ved benyttelse af kran. Ankerpunktet må ikke være flytbart.

Vidnet V6 har forklaret, at han er ansat i X6 som OHS supervisor. Inden da havde han været ansat hos X2 til, selskabet gik konkurs. Han førte tilsyn på arbejdspladsen på , og han kom der 1-2 gange om ugen. X2 var hovedentreprenør og underentreprenører, og det var X2 , der styrede pladsen. De skulle total renovere hotellet. Glastaget var beskyttet med plader. Hele opbygningen var overdækket, så man kunne arbejde uanset af vejrliget.

Dagen før ulykken drøftede de nedtagningen af overdækningen, og at det var nødvendigt, at nogen gik ud på overdækningen, så kranen kunne få fat i dragerne. De drøftede også sikkerhed under arbejdets udførelse. Det var blevet aftalt med X3 , at montøren skulle have en "fladsikring" og hænges fast i tårnkranen. Det ville være svært at nå ham, hvis han var hængt op på en anden måde, hvis han faldt igennem. De talte med V7 , og de vidste godt, at det ikke var lovligt, men det var alligevel det bedste ud fra en sikkerhedsvurdering. Arbejdet burde have været foregået fra en krankurv, og de skulle have haft tilladelse til at benytte den fremgangsmåde. En kran krog er ikke en fast krog. De skulle ellers have brugt et gedetøj, der kunne hænge fast i begge sider. Hvis han kom til at hænge dernede, ville der ikke være nogen, der kunne hjælpe ham, fordi de ikke ville kunne få fat i ham og hale ham op. Hvis de havde benyttet Arbejdstilsynets anvisning med at binde en wire fra et tårn til et andet fast punkt, ville det også have betydet, at de i givet fald ikke havde kunnet hale ham ind. Det var vanskeligt at reservere en kran, den var i brug for mange steder. Man kunne bestille den ved at anføre det i skemaet, som sket.

V7 har som vidne forklaret, at han er ansat i X7 . Han koordinerede sikkerheden i fællesområderne. V6 var sikkerhedschef og dermed hans overordnede. Vidnet var ansat på pladsen. Han var koordinator under hele forløbet og begyndte i september 2011. Han fortsatte til 1. april, hvor han blev ansat i et andet firma.

Han blev kontaktet af tiltalte ved V2 eller X3 , og de spurgte om det var muligt at bruge kranen som sikkerhed for de, der skulle gå på overdækningen, så ville de sætte deres sikkerhedsliner fast i den. Han kontaktede kranføreren, og denne bekræftede, at det kunne være en løsning. Han var på pladsen, da ulykken skete. Han havde ikke nogen betænkeligheder med at bruge kranen, der var dimensioneret til at løfte meget mere end en mand vejer.

Det er rigtigt, at tårnkranen ikke udgør et fast ankerpunkt, men det var det

øverste punkt, og kranføreren kunne overskue det hele. Det ville have været muligt i stedet at fastgøre linen en wire, der skulle løbe langs med det, man arbejdede med, og som skulle flyttes i takt med, at de fjernede overdækningen. Det ville dog være en meget mere omstændelig affære, og det indebar også, at der var nogen, der skulle kravle op og gøre wiren fast. Hvis afdøde havde brugt faldsikringen, så ville han have været stoppet kort efter, at han var kommet i gennem taget, og han ville have kunnet været hejst op på taget. Hvis de havde brugt wiren, havde de risikeret, at han ville have hængt der længe. De ville ikke have kunnet bygge noget op nedefra.

På hans forespørgsel accepterede kranføreren at udføre opgaven. De talte ikke noget om, hvordan samarbejdet med kranføreren skulle etableres, det stod X3 for.

V5 har som vidne forklaret, at han var byggeleder på tag og facade, og at han nu er ansat i firmaet X0. Han blev ansat i 2009 hos X2. Hans arbejde bestod i koordinering og planlægning. Han vidste, at arbejdet skulle foretages, idet han havde afmeldt overdækningen. De fandt ud af, at det ikke var lige til jf. sagens bilag 1.

De talte med nogle fra X3¹⁵ stilladser. De talte om, at de for at lave faldsikring havde udfordringer, fordi medarbejdernes line skulle fastgøres over arbejdsområdet. De besluttede derfor at anvende tårnkranen. V2 og F1 havde mødtes herom på taget. De drøftede forskellige muligheder. Der var F1, der foreslog kranen. F1 deltog i drøftelserne, der varede i ca. ½ time og fandt sted formentlig nogle dage efter mailen. Der var ikke andre til stede. V7 var inde over på et senere tidspunkt, og det var muligvis vidnet, der kontaktede ham for at se, hvornår de kunne bruge kranen, og om metoden var sikkerhedsmæssig forsvarlig.

Vidnet havde ingen betænkeligheder ved dette arrangement. Kranen var ikke bragt i forslag for at spare, det var den dyreste metode, så det var ikke penge, der drev sagen, det var heller ikke tidspresset, men det var den bedste metode.

Han ved ikke, hvad de havde drøftet om kommunikationen. Det var først efterfølgende, de fik at vide, at de ikke måtte bruge kranen som faldsikkerhed. Der var et stort tidspres fra bygherren. De skulle være færdig 1. maj

Det er vidnets opfattelse, at afdøde havde været ude at rydde sne om formiddagen og skulle formentlig blot hente kosten.

Vidnet V8 har forklaret, at han var byggeleder og havde et overordnet ansvar for det udvendige arbejde, tag og fag.

Han var overordnet i forhold til V5. Han begyndte i juni 2011. Det var på, han blev hjemsendt 14 dage efter. Han er nu

ansat hos .

Bygherren ville udskifte paptaget ved glastaget, og det var derfor nødvendigt for at undgå vandskader, at overdække taget. De fik et tilbud herpå fra tiltalte. De satte overdækningen op ved at lægge sektionerne på plads fra beton platformen, men inden nedtagningen, var der sket bygningsmæssige ændringer, så de ikke kunne bruge samme måde til at demontere overdækningen. De var i tvivl om, hvordan det skulle foretages. Deres egen organisation blev ikke spurgt om, hvordan de skulle nedtage, og V7 var inde over problemet. Han førte ikke samtaler med X3 . Han blev gjort bekendt med den valgte metode inden ulykken. Han fik at vide, at det var svært at finde en fastgørelsesmetode. De besluttede at anvende kranen som fastgørelsespunkt. Han kan ikke huske, om han talte med X3 om det. De talte om, der var andre muligheder, og om de kunne bygge noget op. Men det var der ikke, så det havde de ikke løsningen på. Det var ikke et økonomisk aspekt. Brug af kranen var ikke dyrere, men de skulle have frigjort den ren logistikmæssigt. Reservationen fremgik af den hvide tavle på kontoret. Han så dem ikke arbejde den pågældende dag.

De havde opført ventilationsmomenterne efter tidsplanen, og det er rigtigt, at det gjorde, at det ville blive svært at demontere overdækningen. Der var et generelt stort tidspres på sagen.

Vidnet, V9 , har forklaret, at han var tillidsmand den 22. januar 2013 hos tiltalte. Han er stadig ansat. Han er stilladsmontør. Han har været der i 3½ år. De mødes hver morgen i , hvor de spiser morgenmad og får uddelt opgaverne, og de drøfter de specielle opgaver. De drøfter også sikkerheden i visse tilfælde. F15 holdning var meget stram. Vidnet var med, da F1 skulle arbejde med overdækningen, idet noget plastik var blæst af. De havde begge seler på. De klikkede sig fast to steder. De skulle fastgøre plastikken til dragerne. Når de flyttede sig i forbindelse med fastgørelse af plastikken, flyttede selen i takt med, at de gik frem.

Han var på ferie, da ulykken skete.

Han har været i 8-9 stilladsfirmaer, og tiltalte kræver, at de overholder sikkerheden, og de bliver fyret, hvis ikke de overholder sikkerheden.

Vidnet, V10 , har forklaret, at han også går under navnet "V10". Tiltalte tager sikkerheden meget alvorligt. De mødes hver morgen og drøfter, hvad de skal lave, hvis sagen er ny.

Han var sikkerhedsrepræsentant i firmaet. De skulle have et møde på kontoret om det, der var lavet inden for et plateau. De fik at vide, at de havde indkaldt en tårnkran, som de ville bruge. De talte lidt om det i borgerstuen. F1 var også til stede, og de også talte om tårnkranen.

Stilladsklubben hører, når der er sket en ulykke, og der har ikke været nogen kritik fra klubben.

Oplysninger i sagen

Tiltalte er ikke tidligere straffet.

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter de afgivne forklaringer lægger retten til grund, at overdækningen af hotel atriumgård foregik ved, at overdækningen blev samlet på et fladt tag og derefter sektionvis skubbet udover atriumgården, således at denne til sidst var fuldstændig overdækket.

Det findes endvidere godtgjort, at nedtagningen af overdækningen blev forsinket af forhold, som tiltalte ikke var skyld i, og at nedtagningen ikke kunne foregå på samme måde som opsætningen, idet der imellemtiden var opført et ventilationshus, der hindrede denne fremgangsmåde. Først den 10. januar 2013 afmeldte V5 overdækningen, og på grund af vejrliget var det først den 16. januar 2013 muligt at begynde nedtagningen af overdækningen.

Det lægges endvidere til grund, at nu afdøde havde taget en toårig stilladsmontøruddannelse og gennemgået en lang række efteruddannelseskurser, ligesom han var meget optaget af kollegernes og egen sikkerhed under arbejdets udførelse.

For at sikre medarbejderne under nedtagningen havde tiltalte sikret sig, at der var en kran til medarbejdernes disposition. Denne var først disponibel den 22. januar 2013.

X3 havde den 22. januar om morgen holdt møde med nu afdøde, og der var udarbejdet en APV. Det findes endvidere godtgjort, at kran med fører var til firmaets rådighed i det ønskede tidsrum, ligesom line og andet sikkerhedsudstyr ligeledes var til stede.

Efter vidnerne F2'S og V1'S forklaring lægger retten endvidere til grund, at nu afdøde og vidnet ikke forud for nedtagningsarbejdets påbegyndelse havde aftalt nogen fremgangsmåde med kranføreren, ligesom de ikke var i besiddelse af walkie talkie til brug for kommunikation med kranføreren.

Efter de afgivne forklaringer lægger retten til grund, at nu afdøde og vidnet ikke brugte sikkerhedsline forbundet med tårnkranen eller andet eller brugte andet sikkerhedsudstyr. Ligesom det lægges til grund, at det firma, der fabrikkerer aquadækket havde tilkendegivet, at dækket ikke tålte den samme belastning i frostvejr.

Efter vidnet V415 forklaring lægger retten til grund, at det ikke er sikkerhedsmæssigt forsvarligt at bruge tårnkranen på den anførte måde, og at det derfor heller ikke var tilladt. Det findes endvidere efter den af X315 afgivne forklaring godtgjort, at nu afdøde ikke havde fået at vide, at aquadækkene lettere brast i frostvejr. Det findes endelig godtgjort, at nu afdøde og F2 var begyndt nedtagningen af overdækningen uden brug af sikkerhedslinje eller andet sikkerhedsudstyr.

Herefter finder retten, at tiltalte har handlet sikkerhedsmæssigt uforsvarligt og dermed er skyldig i den rejste tiltale, idet han havde godkendt brug af kran til nedtagning af overdækningen, selv om dette ikke var tilladt, idet han ikke havde tilkendegivet over for nu afdøde, at han ikke måtte gå på aquadækket, når det var frostvejr, som det var på ulykkesdagen, og endelig ved ikke i tilstrækkelig grad at have sikret sig, at nu afdøde og F2 havde anvendt sikkerhedslinje eller andet sikkerhedsudstyr.

Retten finder herefter, at tiltalte har gjort sig skyldig i overtrædelse af arbejdsmiljølovens § 82, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2 og stk. 5, nr. 1, jf. stk. 4, jf. § 86, jf. § 38, stk. 1 jf. bekendtgørelse nr. 559 om arbejdets udførelse af 17. juni 2004 § 30, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 13, nr. 1. Straffen fastsættes til en bøde på 70.000 kr.

Thi kendes for ret:

Tiltalte, T straffes med en bøde på 70.000 kr.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

H.Fog-Petersen
dommer

**Udskriftens rigtighed bekræftes.
Københavns Byret, den 9. juli 2014**

Gül Günbulut

